

NÉPÜNK

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

ORADEA

Strada Teatrului No. 4.

ZSIDÓ HETILAP

Főszerkesztő

WASSERSTROM SÁNDOR

Felelős szerkesztő

LEITNER ZOLTÁN

ELŐFIZETÉSI ARAK:

Belföldön: Egész évre hitközségeknek és vállalatoknak 500 Lei magánosoknak 250 L., félévre 130 L., negyedévre 65 L. Külföldön 2 Dollár, Kc. 75 15, S. 19. Dinar 120.

Roschodes Elul...

A mindent érjelő nyár már kezdi elveszíteni zenív melegét. Már hűvösödnek a reggelek, röpdűnek a napok és hirtelen sötétedik, mintegy öreveti árnyékát a hosszú tél... De ha nem is szorongatna már a hideg szellő, mely valahonnan hegyekből tör elő s amelyeket megékeztett a nyár heve a nyáron át, mégis látjuk a mi naptárunkon is, hogy jön az ősz. Roschodes Elul van itt, már, féltelmetesen közelednek a nagy napok. Még néhány hét és itt van már Roschasono. A szeptember már kezdi riasztgatni az elbizakodottakat, a szeptember a maga érdekes és mindent kifejező halálja jelenti, hogy vége a bűnök vadászatának. Mégis már az elbizakodottságnak, eljön a meggondoltság korszaka. Számot kell vessünk magunknak és bűnbánat kell uralkodjék kedélyünkön. De nem amolyan mondvaszinált embereknek szóló látvány bűnbánat, hanem igazi szívből jövő és mindegyik megbánó-

Az egyéni bűnök expiálására való felhívás, az elpáncsolt szívünk ajkairól hangzik jól és nekik is kötelességük. De nekik kötelességük figyelmeztetést a zsidóságot és főképpen az erdélyi zsidóságot, hogy vessen véget annak az ádatlan és szegényes testvérhárcnak, amely már annyi ideje dúl közöttünk. De a köznének erre a megbékélésre való felhívás a zsidó sajtónak is eminens kötelessége, gyűlöljük a harcot, Nekünk fáj, ha testvéreink között kell feltárjuk és fáj, hogy nem minden zsidó erő a külső ellenségek leküzdésére fog össze. De a zsidóság minden erejét összefoja, akkor kevés mindama bajok és veszedelmek leküzdésére, amelyet a zsidóság ellenségei készítenek elő. Miért kell gyengítsük sorainkat ádatlan testvérhárcal? Miért kell inxtrumentumaink destrudálására az alapot megingatni, amely legfőbb pillér volt a zsidóság évezredek fennmaradásának.

A sófár hangja felhallatszik reggelente, most már Roschodes Elul napjától kezdve. Figyelmeztetés, erőteljes memento mindannyiunknak. Békéljünk meg egymással. Ne folytassuk harcot testvér ellen. Fogjunk össze, ne maradjunk egyenként, ne rohanjunk egymásnak, mint adáz ellenlökők. Ez a hónap legyen előhírnöke a békés megújulásnak. Jönnék a nagy ünnepek. Itt állanak előttünk és előrevetítik fényes árnyékukat. Hívjuk meg szerényen és verjük bűnbánattal szíveinket. Mert nagyok a mi vétkeink. Most jön a könyörgések ideje. Adja a Mindenható, hogy megvilágosodjék valamennyiünk előtt a helyes út, melyen haladni kell. Legyen mindnyamunké az igazi lelki béke és harmónia. És ezt csak úgy érhetjük el, ha megbékülünk, ha szeretet fogjuk egymást, ha nem küzdünk egymás ellen, ha visszatér hitközségeinkben az igazi béke, a lelkek harmoniája, hogy egymásra találjon zsidóval.

Ezért fohászunk most Roschodes Elul napjától kezdve szüntelenül. Szeressük egymást és legyen végre béke. Igazi kiengesztelő béke. Mert az örökkévalónak ez tetsző cselekedet. Talán a legfontosabb, ha mindenek előtt egymást szeretjük, megfogadjuk, istápoljuk.

Solajm lechol Jiszroél....

Hitler a szanatóriumban?"

A német lapok írják, hogy Hitler szanatóriumban van. Lehet, ha Hitler ma is mázolósegéd volna, akkor egyszerűen beszállították volna egy elemi intézetbe és ott csücsülne, miközben az apósa röhögnének rajta, hogy német császárnak, hogy elnöknek képzelet magát. Mennyi ilyen Napo-

leon császár és király színylődik európaszerző a tébolydákban. De Hitler az más! Hitler nemcsak az orvosokat tévesztette meg és nem egy kis körben keltetj emóciót, hanem valóban felfordítja vele a világ rendjét.

Nemrégiben olvastam egy regényt, amelynek témája az volt, hogy egy tébolyda lakói kiszabadulnak és átvették egy ország kormányzását. És nem is sikerült rosszal, mert minden lelki akadályt legyőzött bennük a téboly erős akarata. Ez Hitler is. Most még nem látják — csak éreztük, s főképpen mi zsidók, hogy egy megszállott ember ágál a világ foruma előtt. És a régi közmondást is meghazudtolta, hogy egy bolond százat csinál. Nem, mert ő 13 milliót csinált egy maga. Zseniális örült. Talán még örültebbek azok, akik annyi millió munkanélkülit eresztettek a világra. Mert ezeknek lett szent Hitler is. Az a Hitler, aki szanatóriumban vonul most. Mert ideges. Mi az hogy „ideges?” Örült. Csak eddig még nem láttuk. Csak éreztük. Micsoda jellemzője lesz a XX. századnak, ha kitűnik, hogy egy világot megbolygató „nagy” ember, amelynek most sokan Hitlert látják, nem egyéb mint egy megkötyagosodott mázolósegéd. De már közeledik a finita la comédia. Egyelőre csak „szanatórium”. Ez az előkelő kifejezés. Azután jön egyszerűen és spontánul az örülték háza. Hát nem látják még a német milliók, hogy Hitler odavaló?... Csak oda?..

Nagy az öröm...

Nagy az öröm a pesti izraelita közvéleményben. Illetőleg a mi pesti testvéreinket nem is akarjuk megsérteni azzal, hogy identifikáljuk a pesti zsidó sajtóval őket. Azzal a sajtóval, amelyről Kenéz Kurländer lapja legutóbb azt írja, hogy olyan mint egy misébérach ujság. Csak éppen, hogy az nem áll a végén, hogy: baur se no der... Igen ez a lap nagy örömmel írja olvasóinak, hogy a genfi zsidó világkonferencia nem sikerült. Olyan öröme van, hogy az csoda... Mert az bizonyos, a pesti sajtóorgánumnak az az öröme, ha valami zsidó világmegmozdulás nem sikerül. És rögtön az „Angriff”-re meg a Völkische Beobachter”-re, tehát Hitler lapjaira hívkozik, minth akiknek nem tetszik ez az összefogás. Mert talán ha ez a genfi összefogás nem lett volna, akkor nem volna náci-veszély Németországban. Cionista összefogásnak írja a genfi világkonferenciát. Ugy érzi ez a laposca, ha ezt írja, akkor már eléggé devalválta az értékét a magyar zsidóság előtt. És hogy mennyire naivul gonosz ez a beállítás, hogy a magyar zsidóságnak nincs szüksége világszűzfogásra, arra legjellemzőbb ugyanennek a lapnak, ugyanebben a számban közölte az a megjegyzése, hogy a majomellen-örzöknek kinevezett 700 emberből egyetlen egy sem zsidó (legalább numerus klauzusz lenne, ugyebár, az is 35 kenyértelenen segítene), meg azt is írja, hogy egy volt főhadnagy, aki 39 hónapig volt egyhuzamban a fronton, a főt nem vették fel a magyar egyetemre. Ez tehát az igazság. Nem tudjuk miért is állítja be úgy ez a lap a genfi nagysikerű gyűlést, mint ha ez nem sikerült volna. Mert, tegyük fel, ha nem is sikerült volna, azért még a magyar hazafiak közül egy sem lehetne malomellenörző sem. Meg amint mi a pesti viszonyokat ismerjük, abból az egy millió dollárból, amelyet Amerikában fognak az ünnepekig gyűjteni a kelet-európai zsidóság felsegítésére, amelyre Stephan Wise spontán ígéretet tett, elfogadna ez a lap is „szubvenciót” és adna érte egy misébérachot is. Mert minden üzlet. Horribile dictu. Még ez a méregkeverő sajtónak nevezett lap is.

A gyűlölet ügynökei

A bukaresti és jasi-i lapok közlik, hogy Németországból több Hitler ügynök érkezett, akik tárgyalásokat kezdtek a cuzistákkal az antiszemita mozgalom és a Hitler-párt intenzívebb fejlesztése érdekében. A hír ebben a szűkszávu fogalmazásban egészen mindennapinak tetszik. Két antiszemita sovíniszta párt fuzióra lép és egységesen dolgozzák ki a gyakorlatukat. Nincs ebben semmi különös és elvileg sem lehet ellene semmit sem vetni. Elvben fökéltelen meg lehet érteni Hitleréket, csak gyakorlatban nem lehet megérteni Cuzáékat. Hitlerék ugyanis követelik a békerevizót. Ez természetes is, mert Németország vesztett a területeiből és hatalmas jóvátételi összegeket kellett kifizetnie. Románia azonban nyert területeket és kapott jóvátételt. Ami tehát Németországnak a legfontosabb szükségesség, az Romániának halálos katasztrófa. És ha Hitler és Cuza mégis kezét nyujtanak egymásnak, az az ő dolguk. De nem lehet egészen szó nélkül hagyni, hogy az állam vezető politikusai is szó nélkül járják ezt a kézfogást. Ezt a gyűlöletes nászt, amely az ország rendjének és határainak biztonságára tör. De hallgatnak az állambiztonsági szervezetek is. Azok a szervezetek amelyek fiatal gyermekeket vetnek börtönbe és ki-noznak meg államellenes kísérletek miatt, ha az a baloldal felől jön, de hallgatva tűrik, hogy Cuza nem csak kísérleteket tegyen, de egyenesen szövethessen egy olyan párttal, melynek programja Romániát is a legsúlyosabb katasztrófák közé sodorhatja. Sokkal kíváncsabb volna tehát, ha ezekkel a kísérletekkel számolna már egyszer végleg le a kormány, minthogy képzelt veszélyekkel viaskodik és közben hagyja, hogy az állam tekintélyét és biztonságát az antiszemita jobboldali veszély végleg aláassa.

Antiszemita-e a konverzió?

Ha hirtelen rá gondolunk a konverzióra, akkor azt kell mondjuk, hogy mi ebben az antiszemitaizmus? Hiszen nincsen benne, hogy zsidók kivétel nélkül mindenki olyasmiról, amiből antiszemitaizmusra lehet következtetni. Hát ami a tendenciát illeti, bizony nem szabad azt mondanunk, hogy az ért csinálta volna Argetoianu és azért módosítja Vajda, mert talán ütni akarj volna a zsidóságon.

De! Ez a de felmerül itt is. Mert a konverziót igazságtalanul úgy csinálták meg és ezen a módosítás sem segít, hogy az uszorakamatokat szedő bankok mellett, az árut hitelező zsidó kereskedő is várhat 30 évig, tehát ad infinitum, a kihitelezett pénzre. A konverzió fönkretette a falusi kereskedőket. Egy bányát sem kapnak meg adósaiktól. És hogy ez mennyire így van, azt bizonyíthatják a falusi és kisvárosi kereskedők ezrei, akikhez olyanok is fordulhatnak a nemfizetéses kívánságával, akiknek vagyona tisztesen felülmúlja a hitelező kereskedő „vagyont”... Százmillió lejek veszik így el és ezen az igazságtalanságon nem segít a most folyó revízió sem. A Zsidó Parlamenti Klubnak mindent el kell követni majd, a kamarai vita folyamán, hogy ez az anomália megszűnjék.

Epen így jellemző a román kormányokra, hogy a falusi lakosság adóját leszálítja, dacára annak, hogy eddig is hihetetlenül kevésnek bizonyult az egy holdra eső földadó és egyéb állami terhek, viszont a városi lakosság terhein nem könnyítenek, bár nem nyögnek egy cseppel sem kisebb nyomás alatt, mint a falusiak. A városi adóságot konverzióját is keresztül kellene vinni

amely nem zsidó probléma, — de elsősorban zsidókat érintene.

Szeretnénk már egyszer látni, hogy olyan törvény is kerülne megszavazásra, amely ha nem is zsidó érdekeket szolgál direkté, mégis volna a tönkrement, agyonnyomorított zsidóságnak valami könnyítése belőle. Ez a fejemás elbírálása az állampolgároknak, ez a kétkezes politika, eltekintve a közvetlen szenvedőktől, az államnak sem lehet rezon, mert a legnagyobb terheket ed-

dig is a városi lakosság szenvedte és ha köny nyitnánk, akkor úgy a városi lakosságok konverziójával, mint az adószállítással, csak ellenálló-képesebbé teszi a városi lakosságot és jobban bírják majd ezután is kiizadni a borzalmasan nehéz terheket.

Több megérjést várunk a nemzeti paraszt kormánytól és kamarájától e tekintetben is. A zsidó képviselőknek pedig ezeket a kérdéseket állandóan napirenden kell tartani.

A szatmári háboru ujabb fejleményei

HÁROM ESEMÉNY: a kultuszminiszter beavatkozása a szatmári hitközségi harcba. — A rabbitanács döntése. — A Központi Iroda állásfoglalása

Két esemény történt az elmúlt héten, amely mélységesen jellemző arra az elfajulásra, amelyre legutóbbi számainkban részletesen rámutattunk. A sok herce-hurca teljesen megbolygatta a szatmári zsidóság békéjét, ugyanarra, hogy

a kultuszminiszterium is belefolyt a küzdelembe és leiratot intézett a szatmári prefektushoz, amelyben a következő tényekre mutat rá:

1.) A Központi Irodának nem volt joga oly súlyos szankciókat alkalmazni, mint amilyen a vágatási tilalom és a saktereknek rendelkezése alá helyezése. A kultuszminiszterium szerint a metszők fölött mindenkor csakis az illető hitközség és a hitközség rabbikara együttesen dönthet, más harmadik beavatkozás nem törvényes. Ez alól nem képez kivételt még a Központi Iroda sem. 2.) A szatmári hitközség jelenleg törvényes alapon működik, újabb választásra nem lát okot fennforogni és úgy intézkedik, hogy a jelenlegi vezetőség mindaddig ellátja hivatalát, míg mandátuma le nem jár.

Ezen átirat értelmében a kultuszminiszterium közölte határozatát mihez tartás végett a Központi Irodával is.

Ez a beavatkozás nincs teljesen nyilvánvaló, mert nagyon szomorú dolog, hogy belső harcaink odafajultak, hogy már miniszteri szóval lehet csak rendet teremteni. Viszont ha már megtörtént, akkor csak örömmel üdvözölhetjük a miniszterium objektív és a helyzetet felismerő intézkedését, amely lehetővé teszi, hogy azok a tulkapások amelyek eddig történtek, visszaszorítsanak rendes medrükbe.

A másik fontos esemény a Clujon összegyűlt Vaad Harabonin, amely kedden délután történt meg. A rabbitanács gyűlése teljesen zárt körű volt, de a hozott határozatokat a nyilvánossággal ezután közölhetjük. A gyűlésen az oradeai, halmi-i, szászrégeni, szigetj, dési, székelyhidi, naszói, berbesti-i és trg-lapusi főrabbiak vettek részt. A váradi, szigetj

és dési főrabbiak intranzingens állásfoglalása alapján a rabbitanács kimondotta, hogy a szatmári besz-din álláspontja teljesen fedi a valóságot, mely szerint

a szatmári hitközség minden tekintetben eleget tett, úgy a Dintóra, mint a Központi Iroda választmányi határozatának

és a szankciók végrehajtása érdekében tartja a rabbitanács szükségesnek néhány alaki kikötés teljesítését. Kimondotta határozatilag a rabbitanács, hogy a

a szatmári hitközség jelenlegi vezetősége közjegyzői okirat keretében köteles két-három részben három napon belül lemondani a hitközség újabb vezetőségének megválasztását szeptember 25-én, tehát szeptember első napján fogják megtartani. A választás az 1928. évi tagállomány szerint történik. A metszők kötelesek addig is a hitközség jelenlegi vezetőségének rendelkezésére állni, funkciókat teljesíteni, a befolyó gabella felett pedig a hitközség jelenlegi vezetősége diszponál oly módon, hogy csakis a folyóügyeket és elsősorban a tisztviselői fizetéseket rendezik, a befolyó összegekből.

Az Achrisz Dávid cím alatt kiadott röpiratban foglaltakkal a szatmári hitközség jelenlegi vezetősége köteles a közösséget minden tekintetben megtagadni és a maga részéről az abban foglaltakat eljélni. A választás levezetésére, választási bizottság akként alakult, hogy mindkét párt 5—5 tagot delegál és a választás levezetésére a rabbikar, a maga részéről Adler József segesvári főrabbiat küldötte ki, mint elnököt, világi elnöknek Ordentlich Ferenc Dési lett delegálva. Új metsző felvétele tilos és működése esetén ászterolva van. Míg a választás megtörténik, a rabbitanács Lövy Mór kolozsvári rabbi és Sinai Seifot, a Központi Iroda jelenlegi elnökhelyetteseit küldötte ki a szatmári hitközség terhére, a határozatok végrehajtásának ellenőrzésére. Amennyiben a szatmári hitközség szembehelyezkedik a határozatokkal, úgy „mészárven“ként lesz kezelve.

Lapunk teljesen objektíve leközölte a fentebb történt intézkedéseket és ahhoz csak az a szerény megjegyzést fűzi, hogy nem volna győzőnek, vagy legyőzőnek lenni ebben a kérdésben.

Legfontosabb az volna, hogy álljon helyre a béke a szatmári hitközségben. E percben nem tudjuk, melyek lesznek a hozott határozatok következményei. — szerintünk — legjobb volna, ha egyáltalán van reá lehetőség, béke sen, egy ugynevezett koalíciós együttműködést létrehozni, amely biztosítékul szolgál annak a feltevésnek, — hogy mégis legjobb béke.

Meg kell említsük e helyütt, hogy a Vaad Harabonim (rabbitanács) foglalkozott a pótgabella érdekében a Központi Iroda által elébeléptetett metszőelvonások nyomán támadt általános felzúdulással. Kimondotta erre vonatkozólag, hogy a maga részéről a legközelebbi választmányi ülésen javasolni fogja, hogy a pótgabella fentartása mellett, a metszők elvonására vonatkozó szankciók szüntessék meg és a Központi Iroda választmánya kereszen megfelelő más retorziókat a pótgabellábe nem fizető hitközségekkel szemben.

Lapunk más helyén leközöljük Adler József segesvári főrabbi ur cikkét, amelyet a szatmári hitközség utján intéz az erdélyi ortodoxiához. A Központi Iroda hivatalos álláspontját körvonalazva benne. Az audjatur et altera pars elve alapján adunk helyet a főrabbi ur cikkének, valamint az illusztris cikkíró iránti és ugyancsak szintén a Központi Iroda elnöke iránti tiszteletünk is ezt diktálja. Mi nem vitatjuk azt, hogy a Központi Iroda nem olyképpen hozta határozatát, amint annak érvényt szerettek, mi az eredendő hibát abban látjuk, hogy már a kiinduló pont volt rossz, amennyiben a Központi Iroda választmányát állították oly önkényesen és nem a tényleges erőknél megfelelően össze, hogy az ily módon az egyoldalúság és a fogultság hibájába esett.

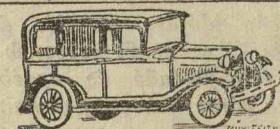
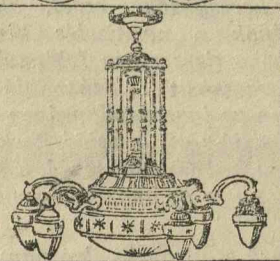
A Központi Iroda nem akkor áll hivatalos magaslátán, amikor bármely oknál fogva bármely hitközség vezetőségét is meglegelteti és gyengíti, hanem csak is az esetben, ha valamelyik hitközség vezetősége hibát követett volna el, minden lehető elkövetés irányban, hogy az illető hitközség autonómiaja és szuverén jogai csorbát ne szenvedjenek és a zsidó tömegek ne vonassanak be oly módon a harcokba, hogy a metszők elvonásával az intézmények általános destrualás következék be.

Természetes amint már több ízben is megírtuk, tartoznak az objektivitásnak azzal, hogy mindazon kérdéseket, amelyeket a főrabbi ur cikkében érintett, esetleg más oldalról jó megvilágításnak is helyet adjunk és a közönségnek a jövőben azokra mi magunk is visszatérünk.

Csodálatos történet

Rabbiner dr Reich boskoviczi rabbi röviddel ezelőtt megjelent brosurájában, amelyben boskoviczi Chewra Kadischa történetével foglalkozik, olvassuk az alábbi történetet:

— A monda szerint — írja dr Reich — az előző Machzisz Haschekel elköltözött volna az élők világából meghagyta, hogy sirkövének írása nevével és művével ne tartalmazzon egyebet. Mégis, mikor a nagy tudós elhunyt, az utódok fejták sirkövére, hogy nagy Tóra-nagy volt. A sirkő felállítását az elkövetkező éjszaka azonban magától összeomlott. Ezután a nagy tudós végrendelete szerint újra felállították a sirkövet, amely nem tartalmazott egyebet a nagy tudós nevével és művének címét. Ez a sirkő még ma áll. Így szól a monda és sokáig nem lehetett ellenőrizni, hogy a monda valóban igaz-e, vagy csak a nép fantáziájának terméke. Röviddel ezelőtt azonban fény derült erre a régi történetre is. Most építik újjá ugyanis azt a boskoviczi Bész Hamidraşt, amelyben a nagy Machzisz Haschekel egész életén keresztül tanult. Az építéskor padlója alatt egy sirkövet találtak, amely ugyanazon szöveg volt olvasható, amit a monda szerint is feljegyeztek. Így tehát kétségtelen, hogy a sirkőösszeomlás valóban megtörtént annak idején tanítványai rejtették azt el a Bész Hamidraşt padlózata alá.

Tisztelettel értesitem a n. é. közönséget, hogy a volt Kalenda-helyiségben új műszaki üzletet nyitottam. Allandóan raktáron Ford és Chevrolet eredeti alkatrészek, csapágyak, gummi, olaj és autozsir. Továbbá kerékpárokat, varrógépet, tüft és ezek összes eredeti alkatrészeit nagyon olcsón.

Elvállalok mindenféle villanyés csengőberendezéseket, átalakításokat, valamint mindenféle mechanikai munkákat, javításokat gyorsan és pontosan csinállok.

A n. é. közönség szives pártfogását kérve, vagyok teljes tisztelettel

WIEDER-cég
Szent László-tér 10.

Akkumulátorok, lemezek, sav állandóan

Akkumulátortöltő és javító állomás.

Az igazság nevében!

Az orth. Központi Iroda álláspontja a szatmári hitközség és gabellapótlék ügyében

Írta ADLER JÓZSEF segesvári főrabbi

A jelenleg Marienbadban egészsége helyreállítása érdekében időző Központi Iroda elnöke táviratilag felkért, hogy nevében a NÉPÜNK hasábjain válaszoljak mindama támadásokra, melyeknek áradatát személyére, a Központi Iroda és annak országos képviselőtestületére hetek óta, szünet nélkül zúdítják, hogy a közvéleményt felkavarják és nem egy pontban félrevezessék.

Az iroda elnöke köriratot intézett ugyan a hitközségekhez, melyben tárgyilagos hangon előadta a való tényállást, de a nagy közönség fülébe az igazság szava nem jutott el, mert a zsidó sajtó nem tartotta szükségesnek, hogy a felvilágosító ügyiratot a nagynyilvánossággal ismertesse. És mert a NÉPÜNK legutóbbi számában azt írja: „hogy mi nem folytatunk pártoskodó politikát”, — fel kell tételeznem, hogy az említett köriratot nem kapta kézhez és, ezért nem tette közé hasábjain.

Nos én most jóvá akarom tenni a hibát, amit esetleg elkövettek azzal, hogy az említett kéziratot a NÉPÜNK szerkesztőségének nem küldték be közlés végett. Összefoglalom tehát ezen sorokban az Iroda elnökének álláspontját, ama kérdésben, mely az egész hazai orthodoxia békéjét hetek óta feldulja és alapjában megrendíti.

A szatmári hitk. vezetősége a félixfürdői országos képviselőtestületi határozat ellen, valóságos hadjáratot indított. Héber, német, magyar és román nyelven szórta a vádakát személyek és intézmények ellen ország-világ, hitközségek és hatóságok előtt. Konferenciákat töbörzött össze, határozatokat hozott, megfélemlített, fenyegetett s kijelentette, hogy ha török, ha szakad a maga vélt igazából egy lapodtat sem enged és a félixfürdői döntést érvényesülni nem engedi, mert ez ellentmond az orthodoxia országos szabályzatának és alássa a hitközségek törvényes autonómiáját.

Aki ezeket a frázisokat olvasta vagy hallotta, az meg van győződve róla, hogy ha a szatmári hitközség vezetősége meghajol az országos képviselőtestület döntése előtt, akkor elveszett a Sulchan Aruch jelentősége, odaveszett az országos alapszabályzat érvényessége, végét járja a hitközségek drága autonómiája. Ilyen súlyos jóvátehetetlen veszteségek elkerülése végett, a legelkeseredetebb, kétségbeesett harcot kell folytatni. És ime letele a 30 napos határidő, melyen belül a szatmári hitközség vezetőségének a reá parancsolt határozatot a gyakorlatba át kellett volna vinnie. És a szatmári hitközség vezetősége elhatározta, hogy a félixfürdői döntésnek aláveti magát. És sem a Sulchan Aruch, sem a szervezeti alapszabályok, sem a hitközségi autonómia egyetlen pillére nem dől össze. Hát érdemes volt-e, szabad volt-e a hitközségek belbékéjét felzavarni, az orthodoxia alapjait fejszecsapásokkal megdönteni, tiszteletlenben álló, becsületben és önzetlen közmunkákban megőszült személyeket és általános tiszteletet követelő, az orthodoxia szívéhez nőtt intézményeket nyilvánosan megrágalmazni és gyalázní? Amint a szatmári hitközség 30 napos terminus után egy nappal ki tudott mondani, hogy a félixfürdői határozatot, habár kényszeredetten, de mégis csak végre hajtja, azt bizony legalább is egy nappal előbb a határidő eltelté előtt is elhatározhatta volna. És meg lettünk volna kímélve mindazon következményektől, amelyek oly elszomorítóak, megcsúszóak, az össz-zsidóságra nézve, de

elsősorban tragikusak a szatmári hitközségre nézve. Az Iroda elnöke jóelőre látta a helyzetet és figyelmeztette a szatmári hitközség vezetőségét a bekövetkezendőkre és kérve kérte felelőssége tudatában észretérésre a tizenkettedik óra előtt. De minden szép szó, minden logika és szemléltető felvilágosítás, a kényszerű adottságra való utalás — meddő maradt. A szatmári hitközség vezetősége minden áron a harcot akarta. És csak amikor már sikerült lángba borítania egész Erdély orth. zsidóságát, akkor szordinos hangon kijelenti: nos mi elfogadjuk az országos képviselőtestület határozatát. Ez oly könnyelmű játék a tűzzel, hogy szükségtelen azt részletesen jellemezni. Egy hitközség vezetősége, mely ilyenmit elkövet, maga tört pálcát körültekintése fölött.

Ennyit a kérdés gyakorlati oldalát illetőleg. A kérdés jogi oldalára nézve a következő megfontolások és tények mérvadások.

A szatmári hitközség vezetősége azért tiltakozott a félixfürdői határozat ellen, mert a határozathozatal nem szerepelt a tárgysorozaton és mert a hitközség képviselőt nem hívták a gyűlésre, hogy igazát ott megvédhesse.

A be nem avatott olvasó azt gondolhatná, hogy Félixfürdőn egy vadonatúj kérdést tárgyaltak, mely a tárgysorozaton nem szerepelt és döntöttek a hitközség sorsa fölött, anélkül, hogy meghívták és meghallgatták volna. De e belátás nem fedi a valóságot. Az igazság az, hogy Félixfürdőn nem hoztak új, érdemleges határozatot, ott egy két éves határozat végrehajtását sürgető interpellációra, amire a tárgysorozat és a szokásjog értelmében lehetőség volt, el lett fogadva, a már rég fennálló határozat végrehajtása, egy bizonyos határidőn belül.

Már pedig egy már évek óta jogerős határozat határidőhöz kötendő végrehajtásának kimondásához, igazán teljesen felesleges a felek meghívása és meghallgatása.

A két évvel ezelőtt hozott határozat előzményei pedig dióhéjban ezek: A körülbelül negyedfél évvel ezelőtt a szatmári rabbiválasztással kapcsolatban lezajlott Din Tóra által hozott ítéletnek egy pontja kimondja, hogy a szatmári hitközség köteles egy új képviselőtestületi választást megejteni, melynek levezetésére Csengeri Mayer ur és egy Besz-Din által megnevezendő rabbi elnökele által álló választási bizottság küldendő ki. A halmi főrabbi, a Besz-Din elnöke, bizonyos okból eltekintett a rabbi-elnök kiküldésétől, de közbejött panaszok miatt még a választás megkezdése előtt szóval és levéllel figyelmeztette a választási bizottságot, hogy ragaszkodjék a Besz-Dini ítélet által megkivánt rabbi-elnökhöz, de anak delegálásáig a választás elhalasztását elrendeli. Am Csengeri-Mayer ur a választást mégis megtartotta egyoldalú választási bizottság működése és egyoldalú szavazók részvétele mellett. Ezen választás ellen az ellenpárt petíciót nyújtott be a K. I.-hoz, amely a Besz-Din ítélet ellenes választást megsemmisítette. A szatmári hitközség nem törődött az Iroda döntésével, minek következtében a rákövetkező tél elején egy Désre egybehívott orsz. képviselőtestületi gyűlés hivatva lett volna dönteni a szankciók fölött, miket a Dintórárt nem respektáló szatmári hitközség ellen élebe kell léptetni. Az akkori hitközségi vezetőség bölcsen mérlegelve az adott helyzetet, egyezséget kötött az ellenpárttal a

melynek néhány pontja még máig sem lett megvalósítva. Hosszas vitatkozások folytak az iránt, hogy ki hibás ama bizonyos pontok megvalósítása elé gördülő akadályok előidézésében. Érmihályfalván, egy az ellentéteket áthidaló határozatot hozott ugyanaz a bizottság, amelynek segítségével a dési egység létrejött, de a szatmári hitközség ezt a határozatot nem fogadta el. Az így vissza került az Irodához, amely azt a nyár elejére ugyancsak Désre egybehívott orsz. képviselőtestületi gyűlésre kiküldött meghívók tárgysorozatába felvette, erről az érdekelt feleket leértesítette, egyben felkérve őket, hogy képviselőiket a gyűlésre elküldjék. A szatmári hitközség jónak látta a gyűlésre képviselőt egy oly komolytalan érveléssel el nem küldeni, hogy a gyűlés napja a néhai főrabbi halálának évfordulójára esik. Már pedig olyankor a szent sirt illik meglátogatni. Együttal közölte, hogy az Érmihályfalván hozott áthidaló határozatot nem fogadja el. Akkor az országos képviselőtestület hozta ama most Félixfürdőn a végrehajtás stádiumában állított határozatot, hogy a dintórai ítélettel nem törődő hitközség vezetőségének ellenpártja szabad kezet kap valóságos szükségleteinek kijelégítésére, tekintet nélkül a remítens hitközség érdekeire.

Am ezt a félixfürdői határozaton is tulmenő döntést, mely a hitközség egységét felbomlasztotta és az áskénáz hitközség existenciáját is képtelenné tette volna, nem léptették azonnal életbe. Az országos képviselőtestület egyttal javasolta, minden eszköz megragadását, mely alkalmasnak mutatkozik a béke és a normális hitközségi élet folytatására Szatmáron. Az Iroda a Freund párt megkeresésére már akkor javasolta a hitközségnek, egy új képviselőtestület megválasztását, mely a Besz-Din ítélet alapján visszaállíthatná a hön öhajtott békét, de a szatmári hitközség vezetőség ezt az ajánlatot visszautasította.

Közben a Din-Tóra-ellenes módon megválasztott képviselőtestület mandátuma lejárt. A hitközség újabb választásra készül. Az Iroda és hitközség között élénk átirat-váltás folyik. Az Iroda ismétellen kéri a hitközség vezetőségét, hogy fogadja el a feléje nyújtott békejobbot, gondoljon a hitközség jövőjére, amelyért Isten és ember előtt felelős. De hasztalan volt minden kérés és figyelmeztetés, a hitközség vezetősége hajthatatlanul megmaradt a Din-Tórával szemben, a renitencia konok álláspontján. A választást ismét a Besz-Din ítélet mellőzésével ejtették meg. Az ellenpárt ismét tartózkodott a szavazástól, óvást emelt az Irodánál a választás megtartása ellen. Az Iroda a választást megelőzőleg közli a hitközségekkel, hogy az ilyen alapon lefolytatott választás törvénytelen és semmis. De a hitközség mindezt figyelembe sem vette. A választás után az Iroda a béke és a törvényes állapot helyreállítása érdekében egy pártatlan férfiakból álló bizottság kiszállását javasolta a szatmári hitközségnek, amely azonban ezt a javaslatot is visszautasította.

Ama választás eredménye, hogy a mai szatmári hitközség vezetősége, soha jogos és törvényes képviselője a hitközségnek nem volt és amely mégis most csatákiállással reszketett meg egész Erdélyt, hogy az országos képviselőtestület egy oly hitközségi vezetőséget akar eltávolítani, mely jogszerűen lett megválasztva és választását meg sem támadták. Igaz, hogy nem támadták meg, mert a kompetens fórum már eleve is hatálytalanította a választást. Ha tehát Félixfürdőn a szatmári vezetőséget egyszerűen diszkvalifikálták volna még akkor sem helyezkedett volna a képviselőtestület törvénytelen alapra, mert ezzel csak érvényt szerzett volna a képviselőtestület és az Iroda régen elfoglalt álláspontjának.

De a félixfürdői határozat konciliánsabb álláspontra helyezkedett, a vezetőséget a helyén hagyta, csak kötelességének, a Din-Tóra érvényt szerzésének teljesítésére szólította fel. Hát hol itt a felforgatási tendencia, hol itt a hitközségi autonómia felrugása, hol a törvénytörés? Ha itt hiba történt, akkor talán a halmi főrabbi ur követte el, mert átmnetileg eltért a Besz-Din eredeti álláspontjától és a

rabbi-elnököt mellőzendőnek vélte a szatmári képviselőtestület választásánál. Ha hiba történt, akkor elkövették az összes fórumok, hogy éveken keresztül türték a zavaros állapotot, mely a fogalmak összezavarásához vezetett. Olyannyira, hogy a dolgok mélyére látni nem tudók ott látják a jogot ahol a jogtalanság van és ott meg a hazugságot, ahol az igazság honol.

És most urak még egy kis felvilágosítást arról a „tulkapásról“, hogy az országos képviselőtestület magának vindikálja a sakterek fölött gyakorlandó vétő-jogot. Ez állítólag óriási sérelme a hitközségi önrendelkezési jogoknak és a rabbik autoritásának. Ezt hangoztatták, vitatták s bizonyították a hírlapírók, jogászok és hitközségi hatalmasságok. De bizony mi, akik a Talmud foliánsaiból tanulunk jogot és igazságot, logikát és módszeres gondolkodást, mi nem tudjuk ésszel föléni, hogy a hitközségek és rabbik összessége által megválasztott országos képviselőtestület, mint a hitközségek fölött álló fórum, melynek törvényes rendelkezéseit a hitközségek respektálni tartoznak, miként vétkezhetik a hitközségek autonómiája ellen, ha a hitközségekkel szemben törvényadta jogával, sőt kötelességével él. Az országos képviselőtestület joga, kötelessége öröködni afölött, hogy a Din-Tóra minden magát orth.-nak valló hitközs. által tiszteltessék. Ha most az a képviselőtestület ezt a jogot gyakorolja, akkor a hitközségek önrendelkezését sérti? Akkor az Itélőtábla is belenyúl a törvényszék autonómiájába és a Semmitőszék a királyi tábláéba? De amint a szatmári példa is mutatja nem bányák a hitközségek a felsőbb, az országos fórum határozatait, hiszen éveken át szép csendesen türték, hogy országos képviselőtestület határozzon, az Iroda átiratozzon kénye-kedve szerint. Semmi emóciót nem váltott ki a szatmári hitközség vezetőségéből, szóval nem tartotta a hitközségi autonómiájára nézve sérelmesnek a felsőbb fórumok állásfoglalását. Csak most hirtelen, mikor ez a fórum megelégette az amerikaiást és a szankciót talált akarvának érvényesítésére, kezdődött a nagy csatározás, mintha az elítelt csak addig ismerné el a bíróság ítéletének jogosságát, míg az ítélet végrehajthatatlanul marad, de mihielyt a büntetés alkalmazására kerül a sor, akkor felhangoznak a pom-boló tiltakozás a bírói tulkapás ellen, mely beavatkozik az ember személyes önrendelkezési jogába. De hiszen sem a bíróságnak, sem

az orth. központi szerveknek, sem hivatása, sem célja a büntetés, hanem a törvények, az alapszabályok betartása fölötti örökös. — Mindenkinek lehetőségében áll a törvények megóvása akkor a büntetés is elmarad és a személyes szabadság az autonómia nincs meg támadva. Aki azonban a törvényeknek s szabályoknak fittyet hány, az aztán eljátszotta a jogot, hogy az elveszett autonómia felett keseregjen.

Ugyanez az eset áll fenn a nemtudom mi-csoda törvénytelen erőszakká felfújt gabellapótdij és a vele járó vágatási tilalom ügyében. Az orsz. kép. testületnek vívathatlan joga volt azt elhatározni, a határozatot egyhangulag elfogadták, sem világi, sem rabbi képviselői tag sem talált kivetni valót rajta. Hol az egyik hitközség, hol a másik negligálni akarta a legfelsőbb ort. fórum egyhangú és észszerű határozatát. Senki emberfia nem tudott felhozni valami érvet, ama határozat ellen, de mégis kezdték szabotálni. Nem akarom itt kifejteni azon eljárás indító okait, elég az hozzá, hogy elvből nem hajtották végre az erőszakos vezetőség határozatát mindaddig, míg a vágási tilalomhoz nem nyultak.

Akkor meg felkiáltottak: „erőszak, autonómia-rablás, rabbi-tekintély sértés“. A hitközségek és rabbik összessége hozzájárult ama szankcióhoz és mégis a hitközségek és rabbik tekintélye volna megsértve!

Ha a határozat érdemleges része a sakterek betiltása lett volna, akkor sem lehetne tulkapásról beszélni: hiszen a hitközségek maguk hozták a határozatot, a legálisan választott legfelsőbb orsz. testületen keresztül. De nem is a sakterek működésének betiltása volt a határozat célja, hanem a gabella pótbélyegek bevezetése. Egy hitközség, mely önrendelkezési jogát tiszteletben tartja és féltékenyen őrzi, bizonyára nem jut abba a helyzetben, hogy elvesztet autonómiája fölött siránkozzék. Ne felejtjük el, hogy az orsz. kép. testületnek is van autonómiája. Aki a legfelsőbb orsz. testületnek autonómiáját minden ok nélkül ugynevezett „dalkéságból“ makacsul és állandóan sérti, kikezdi, az ne obégasson, ha saját testén érzi az önrendelkezési jog összezsugorodását. Tanuljunk meg megbecsülni, tiszteletben tartani a személyeket és intézményeket, melyek ar-ra vannak hivatva, hogy a zsidó közösséget szolgálják, ne dobjunk szándékosan akadályt azok útjába, kik erejük megfeszítésével, önzetlenül a zsidó közjóért akarnak fáradságot nem

ismerve és kort meghazudtolva munkálkodni, de csak akkor lesz jogunk kritikát gyakorolni, eredményes munkát követelni. Amíg azonban ez meg nem történik, addig ne keressük a szájkát másnak a szemében, mikor ott éktelenkedik a gerenda a sajátunkba.

Lapunk más helyén részletesen foglalkozunk a szatmári eseményekkel és a Központi iroda állásfoglalásával. Ugyancsak ott tesszük meg megjegyzéseinket Adjer főrabbi ur által beküldött cikkekre vonatkozólag is.

Végrehajtói foglalás és rituális háztartás

Németország jogász köreiből pertraktálják a következő két bírósági döntést:

1. Egy bebizonyítottan rituális háztartás vezető zsidónál a végrehajtó lefoglalt egy evőeszközt, mert volt neki még egy. A lefoglalás ellen felfolyamodott a lefoglalást szenvedő embernek kétféle (zsiros és tejes) evőeszközök van szükségére.

2. A végrehajtó lefoglalt két konyhaszekerét közül egyet. Az adós felfolyamodott azzal, hogy ahol kétféle edény van, ott kétféle konyhaszekerényre is van szükség. A bíróság nem vette kintetbe az utóbbi panaszt azzal az indoklással, hogy az egyik fajta edényt másféle módon is lehet helyezni, nem csupán külön konyhaszekerényben.

856 rabbi sinylődik az orosz börtönökben

Oroszországban nem annyira a zsidó ember mint a zsidó vallást üldözik. Az ottani képtelen helyzetre semm sem jellemzőbb, mint hogy nagyobb orosz börtönökben nem kevesebb, mint 856 rabbinus sinylődik.

Ez azt jelenti, hogy ezek közül a fele elpusztul, a másik felét részben agyonlövik, részben Szibériába deportálják. Hogy itt kizárólag a lássellenes üldözésről van szó, az bizonyítja, hogy e mártir rabbik sorsa azonnal jóra fordulna, ha résztvennének a vallásellenes liga mozgalmában.

Lengyelországban megfordítottan áll a helyzet. Ott a vallást nem bántják, ellenben a kómpakt tömegekben élő milliós zsidókat gazdasági intézkedésekkel éhhalálra kárhoztatják.

Ami ott történik, ahhoz képest a spanyolországi zsidóüldözés csekélységnek tűnik. Most Deutsch Otó dr a Neue Freie Presse-ből a lengyelországi állapotokról cikksorozatban számol be. A hajmeresztő részletékből a következőket soroljuk fel: Lengyelország vezet Európa gyilkossági statisztikájában. A lengyelországi öngyilkosok 98 százaléka azonban a zsidók közül kerül ki. Sikertelen öngyilkosságok Lengyelországban nincsenek. Olyan elszántan és elkészen vetnek véget az emberek az életükre, hogy megmenjen őket sohasem lehet. Legutóbb megtörtént, hogy két szentéletű orthodox család asszonytól, gyermekestől leöntötte petróleummal és felgyújtotta magát.

A világtörténelemben úgyszólván páratlanul álló lengyelországi tömegnyomor volt tulajdonképpen elindítója a most lefolyt genfi kongressusnak. Amerikában az ottani zsidók megdöbben a lengyelországi hittestvérek emberfeletti, inkább emberállati szenvedéseitől, elhatározták, hogy az ünnepekre egy millió dolláros ajándékot küldenek a fejszegélyezésükre. Indokolásuk megjegyzik, hogy bár az amerikai zsidók is rossz helyzetben vannak, az ő viszonyaikat a lengyelországiakéval összehasonlítani mégsem lehet.

Egy marranusnő pályafutása

A XVI-ik század inkvizíciója sajátos zsidó közületet termelt ki. Abban az időben, amikor a levegő a perzselt emberhus fojtó szagával volt tele, jött létre a marranusok közülete, akik törvényesen és látszólag keresztények voltak ugyan, de ősi hitüket, a zsidóságot soha egy pillanatra sem tagadták meg önmagukban.

Grazia Mendesia mint maranus szülőj gyermeke 1510-ben Portugália fővárosában született. 20 éves korában ment férjhez egy liszaboni bankárhoz, aki szintén maranus volt. Rövid házasságát után azonban Donna Mendesia egyedül maradt. Meghalt férje és a 25 éves özvegy teljesen egyedül állott kis lányával. De Donna Grazia Mendesia tele volt munkakedvvel és a férje bankházának egész Európára kiterjedő érdekeltségeinek vezetését kezébe vette. A bankház antwerpeni üzletének megbízást adott, hogy bármely áldozatok árán eszközölje ki a Vatikánnál a Portugáliában bevezetett inkvizíció megszüntetését.

Donna Gráciát figyelik. Bizonytalansági érzete nő és ezért férje halála után már egy évvel Flandria fővárosába menekül lányával, nővérel és unokaivérével, hol számos maranus család talált már az inkvizíció elől menedéket. Ebben az időben történt, hogy meghalt az itteni bankház vezetője és Dona Gracia egy pillanatig sem habozott, hogy átvegye ennek a bankháznak vezetését is. V. Károly azonban azzal az ürüggyel, hogy a meghalt bankár, Donna Grácia férje, mint látszat-keresztény szerezte vagyonát, birtokainak egész komplexumát elkoboztatta. Sikertelen azonban Josif Nassinak, Donna Grácia unokaöccsének, kinek a király nővérénél jelentős személyi befolyása volt, e konfiskációt az államnak nyújtott kamatmentes kölcsönre változtatni.

1547-ben Donna Grazia Mendesia ismét költözik. Ezúttal Velencébe, hogy a keresztény hittel ránehezedő égető nyomást magáról lerázza és fejvegye ősei igaz vallását: a zsidó hitet. Grazia nővére ekkor alacsony ösztönöktől hajtva, besugja a velencei hatóságoknál, hogy Donna Mendesia titkosan üzi a zsidó vallást és tudomására hozza a hatóságoknak, hogy Törökországba akar költözni. A nővér ugyanekkor a titkos feljelentést megküldte a francia királynak is, aki a Mendesia Bankháznak hatalmas összegekkel tartozott. A király kapott az alkalmon, hogy ez árujárás segítségével kivonhatja magát a fizetési kötelezettség alól.

Graziát Velencébe letartóztatták. Vagyonát itt is elkobozták. Közben azonban Josif Nassi, Mendes unokaöccse, Konstantinápolyba érkezett és a Mendesia bankház vagyona még mindig elégséges volt ahhoz, hogy a szultánt a velencei hatóságokkal szemben erélyes átiratra bírja, melynek értelmében Donna Grazia azonnal szabadlára helyeztessék és Konstantinápolyba való költözködése elé semmiféle akadályok ne gördítenek.

1550-ben Grazia Mendesia a semleges Ferrarabán él, hol már nyíltan visszatérhetett ősei hitéhez és módjában állott üldözött marranus testvéreit támogatni.

És amint végül céljához, a szultán fővárosába érkezett, már Európaszerte ismertté tette nevét nemes nagylelkűségével, amelynek kincseit gazdagon szórta a zsidó tudósoknak és üldözött marranusoknak egyaránt.

1569-ben Grazia Mendesia asszony 59 éves korában meghalt. Emlékét még ma is kegyelettel őrzik a spanyol és portugál zsidóság leszármazottjai.

SZŐRME
ÁRUK a legjutányosabban
Leichner

Oradea, Str. Ep. Ciorgariu 4. Telefon : 773

HIREK

„Nepünk“ cikkeinek utánnomását csakis a forrás megjelölésével engedjük meg.

Naptár 5692

Péntek Elul 1 szeptember 2
Szombat Elul 2 szeptember 3
Heti szidra: שופטים
Heti haftora: אנכי נכני
Perek 6.

Szombat kezdete:

üzlet bezárás 8.
gyertyagyújtás 8.5
Istentisztelet kezdete 8:10
Szombat befejezése 9.5

Kajl Kajró Bámidbor

Kiáltó szó a pusztában

„Elveszítjük az ifjúságunkat” hangzik fel az időre a jai kiáltás a zsidó lapok hasábjain. „Elveszítjük ifjúságunkat. Mentsétek meg” hangzik mind sürűbben és sürűbben a sekiáltás szülők és néhány idealista részéről. És a visszhang? Visszhang nincs... Kiáltó szó a pusztában.

Vak, aki nem látja azt a szörnyű rombolást, amit a mai eszmék ifjúságunk lelkében végeznek, azt a pusztítást, amit a kor ármiat ifjúságunk soraiban véghezvisz.

Vak, aki nem látja mint pattannak széjjel a láncszemek, melyek a zsidó ifjúságot a világhoz kötötték. Mint lazulnak és szakadoznak a kötelek, amelyek a multhoz fűzték.

Mint gyermek, a szülői házban még zsidó világban nevelkedik. Ezt a milliót megtartja a zsidó iskolában is. És mire ifjává fejlődik, már más, idegen világba, a legszűkebb balra toródik. Az apa még jó zsidóember, zsidóember cselekedeteiben, gondolkodásában és a — de meg a leánya is — már csak a kommunizmusban látja és arról reméli a világ megváltását. A kommunizmustól, mely emberi szabadságot hirdet és ehelyett békiyóba veri a szabadságot és a lelkiismereti szabadságot. Mely szabadságot hirdet és nem téri a szabad vallás- és erkölcsöt, adáz eljensege a vallásnak és keletlenül üldözi azokat, akik ehhez még ragaszkodnak. A kommunizmustól, mely családi értékeket, tradíciót, kegyeletet, érzelmeket, melyek szentek voltak mindig az emberi léleknek, elűzi a világ fennáll, mióta ember él a földön. Kioldni és kipusztítani igyekezik az ember szíveiből. Ettől a kommunizmustól várják a világ megváltását.

Vak, aki mindezeket nem látja és mégis minden ügyvezetést illetékes tényező struccoként a homokba dugja a fejét és a világot és semmit nem tesz ennek az ellensúlyozására. A meglátástól a cselekvésig nagyon messze az út.

„Ifjúságunk elvesz, mentsétek meg őket... Semmi visszhang... Kiáltó szó a pusztában.

Kik azok az „illetékes tényezők”, akiknek ebben az ügyben mégis csak tenniük kellene valamit? Kik azok, akik talán némi eredménnyel tudnának szembeszállni a romboló eszmékkel? És kik azok akik felelősek azért, hogy semmi sem történik ebben az irányban?

Általában és elsősorban rabbijainkat szokták megszólítani és megróni azért, hogy nem törődnek az ifjúság nevelésével. Azonban rabbijaink ilyen irányú működésétől amugy sem várhatunk sokat. Nagyrésztük legfeljebb azzal az ifjúsággal törődik, mely a jesivában nevelkedik. A többi, az iparos és kereskedő ifjúságot, de különösen azokat, kik valamely intellektuális pályára mennek, amugy is elég helytelenül — félig-meddig elveszítettnek tartja a zsidóság számára. Ezek a gondozásával absolute nem törődik. De ebből munkájuk igazán eredménytelen is volna. Rabbijaink nagyrésze nem rendelkezik azzal az általános tudással és világi tapasztalatokkal, hogy a jesiva kívül álló és különösen az intellektuális ifjúságra valamely hatást gyakorolni képesek volna.

De nem volna képesek erre a kellő világi tudással rendelkező rabbijaink sem. Olyan messze állnak az ifjúság lelkivilágától, hogy

legjobb akaratuk mellett sem tudnának ifjainknak lelkiirányítói lenni és működésük ebben az irányban teljesen meddő volna. Hagyjuk tehát a mi rabbijainkat. Ők amugy sem tudnának e téren valamelyes eredményt felmutatni. Hibázthatni lehet őket mindenestre azért, hogy kezdeményező lépéseket sem tesznek ebben. Nálunk — helyesen e vagy helytelenül — iniciatívát ilyen ügyekben mindig a rabbik részéről várják, kötelességük volna tehát legalább a kezdeményező lépéseket megtenni.

Befolyást az ifjúság gondolkodására, lelki-világára — ha ez ma egyáltalában lehetséges csak olyanok gyakorolhatnának, akik ismerik az ifjúság gondolkodását, ismerik az ifjúság lelkét. Hogy kik ezek? Kézzenfekvő dolgot. A zsidó tanítóság. A zsidó hittan és világi tanárok és tanítók. Tanárok és tanítók, akiknek módjukban van minden zsidó gyermek és ifju lelkét az iskolaévek folyamán kiismerni és megismerni és akik az ifjúság előtt az iskolaévek elmúltával is bizonyos foku tiszteltetben állnak. Ha valamelyes eredmény egyáltalában remélhető, ez csak úgy érhető el, ha a zsidó tanítóság ifjúságnevelő munkája nem szakadna meg az iskolaévekkel. Ha a zsidó tanító munkája nem csak az iskolára szorítkoznék, hanem kiterjesztenék az ifjúság felsőbb és érettebb rétegeire is és folytatódna az iskolaéveken túl is.

Nem akarom ezzel azt állítani, hogy más, világi foglalkozású egyének között nem volna olyanok, kik eredményes munkát tudnának találni e téren kifejtetni. Ilyenek sokan vannak. Ezek azonban sokkal elfoglaltabb egyének, semmint az ő rendszeres közreműködésükre számítani lehetne és ha az ő munkájuk is mindenestre értékes támogatást jelentene az érettebb ifjúság nevelőmunkájának, e munkának legnagyobb részét a zsidó tanítóság volna hivatva kifejtetni.

Meggyőződésem azonban, hogy ez is csak egy teljesütlelen óhaj marad. Egy kiáltó szó a pusztában. Ezen a téren sem lesz semmilyen megmozdulás. Tanítóink és tanáraink a megszokott és kikaposított utakat fogják továbbra is járni és új ösvényekre nem fognak lépni. Hogy miért? Erről talán majd máskor.

Marad minden a régiben. Kiáltó szó a pusztában. Közben sajnós az ifjúság pusztul és vész.

Hogy is mondja a német költő?

„Kein Schiffer lenket die Fahre Und der wilde Strom wird zum Meere”.

A baptisták és a zsidó világkongresszus

London. A „Baptist Times” az angol baptisták hivatalos organuma az elmúlt napokban vezércikkben foglalkozott a genji zsidó világkongresszusiával, melyben igen barátságos hangon emlékszik meg az új zsidó mozgalomról. A lap kiadója különben még a konferencia üléstartalma alatt a következő táviratot intézte a világkongresszushoz: „Az angol baptisták áldásukat kérik a kongresszus munkájára, a zsidóság felszabadítása érdekében... A baptista lap a továbbiakban kifejti, hogy milyen fontossággal bír a kongresszus programjának keresztbülvitele és történelmi jelentőségének deklarálása ennek munkáját. Állást foglal a népek és a vallások egyenjogúsága mellett, melyre különösen a zsidó vallás, mint az egyistenhit forrása, tarthat legfőképpen igényt. Tiszta

szívöl reméljük — írja tovább a lap —, hogy munkájukat a siker és a megértés koronázza. Az angol baptisták tehát igen, de a magyar zsidóság még mindig nem látja be a zsidó szervezethez történelmi szerepét s fontosságát.

„Dayl-Herald, az angol munkáspárt lapja interjút közöl Lord Melchettől, aki a következőket mondja a világkongresszusról: Az angol nép nem csak köszönti a zsidó nép új kezdeményezését a béke érdekében, de minden erejével támogatni is fogja munkáját. Ha világ békét és haladást akar, fel kell szabadítani a zsidó népet is, és követni kell az angol nép példáját, amely megteremtette a zsidó nép nemzetét otthonát.

— **Hindenburg a támadók ellen.** A zsidó Centralverein „fehér könyvet” terjesztett Hindenburg birodalmi elnök elé, melyben ösz szefoglalta hivatalos aktákban a Hitler-párt zsidóellenes propagandáját és működését. Adatok, könyvidézetek, antiszemita szindarabok tartalma, gyűlési beszédek, harci dalok, a bojkottmozgalom ismertetése váltakoznak ebben a könyvben. Az egyesület a következő választ kapta:

„A könyvet és adatgyűjteményt a birodalmi elnök ur elé terjesztetem.

A birodalmi elnök ur élénken helyteleníti és sajnálja az önök által közölt zsidó birodalmi alattvalók ellen elkövetett kilengéseket és azt a kísérletet, hogy német állampolgárok alkotmányos politikai s vallási jogait csorbítsák. A beadványt és mellékleteit pedig, vizsgálat céljából áttette a birodalmi belügyminiszter urhoz. Kiváló tisztelettel kifejezésével Meissner államtitkár.”

— **Zsidó származású plébánosok.** Bécsben a hitlerista lapok felhívást intéznek a bécsi hercegérsekhez, hogy mozdítsa el azokat a plébánosokat, vagy más egyházi alkalmazottakat kiknek szülei, vagy nagyszülei zsidók voltak. A cikkek kifejtik, hogy a keresztvíz nem teszi az illetőt németté, még ha pappá is lesz. A zsidó eredetű papokat azzal vádolják, hogy ők üldözik legélesebben a hitlerizmust és még templomi, egyházi ceremóniáknál is minden lehető módon kellemetlenkednek a nácioknak...

— **A román parasztek szívélyes vendéglátásba részesítik a nyaraló zsidó ifjúságot.** Bakauból jelentik: A regáti s bukovinai ifjúsági szervezetek a nyári szünidőre megszervezték a zsidó tanuló ifjúságot s a bakau kerületben több román falut látogattak meg ily módon. Az egyes helységekből több napot töltöttek el és a román lakosság részéről igen meleg fogadtatásban részesültek. Az iskolákat és más nyilvános helységeket azonnal rendelkezésükre bocsájtották az ifjúságnak és minden lehető megtették, hogy vendégeik jól érezzék magukat falujukban. Élénk bizonyossága ez annak, hogy a román parasztságban mennyire nem tud gyökeret verni az intenzív cuzista propaganda és, hogy a mérges uszítás ellenében áll a román parasztság egyszerű becsületes jellemével.

— **Amerikai rabbik köszönete Hindenburg elnöknek.** Newyork. Az amerikai Egyesült Államok és Kanada zsidószövetsége az elmúlt héten tartotta 15 éves fennállásának alkalmából konferenciáját, amely köszönő táviratot intézett Hindenburg német köztársasági elnökhöz, a zsidókkal szemben tanúsított határozott magatartása miatt. Kéri, hogy továbbra is akadályozza meg az antiszemita pártok uralomra jutását.

A konferencia egyik határozatában foglalkozik a romániai zsidóság sajnálatos gazdasági leromlásával is. A továbbiakban a rabbiszövetség állástfoglalt az öt-napos munkahét mellett, amelynek keresztülvitele esetén a szombat megtartása sokkal könnyebb lehetőséggel bírna a zsidó tömegek számára. Végül a konferencia kilógramonként 1 cent fogyasztási adót vetett ki a huszfogyasztásra. A befolyó összegeket zsidó intézmények támogatására és a rabbi nyugdíj alapra fordítják. A konferencia Rabbi Wolf Margolies-t újra elnöknek választotta, aki a következő táviratot intézte Dr. Mayer Hildesheimer berlini főrabbihoz: „Az Orth rabbik szövetsége kéri Önt, hogy németországi testvéreink számára tolmácsolja szívből jövő üdvözléseinket. Izrael Istene örökjön a német zsidóság felett. G. Wolf Margolies főrabbi-elnök.”

— **Bágyadt levért, dolgozni képtelen egyéknél** a természetes „Ferenc József” keserű víz szabaddá teszi a vérkeringést és emeli a gondolkodó- és munkaképességet. Beható kórházi kísérletek folyamán bebizonyult, hogy a **Ferenc József** víz szellemi munkásoknál, neuraszténias embereknél és betegeskedő asszonyoknál rendkívül jótékony hatású gyomor- és béltisztító szer. A **Ferenc József** keserűvíz gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben kapható.

— **Antiszemita izgatás Bécsben.** A bécsi hitközség beadványban hívta fel az ügyészség figyelmét arra, hogy újabb időben a jobboldali sajtóban, a hatóságok elnéző kezelése folytán, mind élesebb antiszemita hang nyilatkozik meg. Hamis statisztikákkal izgatnak a zsidóság gazdasági elhelyeződése ellen. Legutóbb az orvosi karban pellengéreztek ki a zsidókat teljes lakcimmal, köztük Freud professzort is, a lélekelemzés megalapítóját, jellemző a viszonyokra, hogy még e hivatalos beadvány is az antiszemita kezébe jutott és a jobboldali sajtó ezt szószerint leköszölte.

— **A bécsi hitközség rabbijainak önfeladózása.** A bécsi hitközség a súlyos gazdasági viszonyok sulya alatt épen úgy szenved, mint a többi európai nagy hitközségek. Költségvetését kénytelen minden rendelkezésre álló eszközzel leépíteni. Elhatározta a hitközségi alkalmazottak fizetésének leszállítását, a 10 évnél kevesebb szolgálattal állók elbocsátását. A hitközségi rabbiság tudomást szerezvén az előjárásról e határozatairól, tanácskozássra gyűlt össze, melyen elhatározták, hogy önszántukból lemondanak redukált fizetésüknek egy tetemes részéről (50 százalék a redukción kívül), de ezzel szemben kéri az előjárásot, hogy egyetlen alkalmazottat ne bocsásson el.

— **Az olasz zsidóság végzete.** A legújabb olasz népszámlálási statisztika szomorú adatokat mutat az olasz zsidóság pusztulásáról. — Ezt a nagymultu, évszázados tradíciójú zsidóságot a vallási közöny és a vegyes házasságok ugyszólván teljesen elpusztították. A negyvenkétmilliónyi olasz birodalomban a legutolsó népszámlálási statisztika szerint mindössze ötvenhatezer olasz zsidó él (körülbelül annyi, mint a budapesti Ferencvárosban). Az egyes olasz zsidó hitközségek lélekszáma következő: Róma 12.500, Milánó 7500, Turin 5200, Triest 4700, Fiórenc 3300, Genova 2500, Velence 1600 Bologna 1200 lélek. A gazdasági krízis folytán a külföldi zsidók bevándorlása ugyszólván teljesen megszűnt. Volt idő, a középkorban, amikor a mai olasz birodalom területén 200 ezernél több zsidó élt!

A zsidó kínézési antiszemita. A német antiszemita mozgalom egyik radikális vezetője: Otto Lubarsch orvosprofesszor, aki most megírta önéletrajzát. Ein bewegtes Gehehrtenleben címen. Zsidónak született, majd 20 éves korban protestáns lesz. Teljesen németté akar lenni s ezért fajtiszta német nőt vesz el. Három fia született, mind meghalt. Így tehát nem gyarapíthatja a német fajt, ami szerencse az utóbbira, mert a professzor kínézése az átérzés dacára nagyon zsidós. Egy kritikus a következőt mondotta róla epésen: Prof. Lubarsch kilépett a zsidóság hadseregéből, de az zsidó a joggal, hogy az uniformist tovább viselheti.

— **Schober kancellár halála.** Bécs. Schober volt kancellár hirtelen elhunyt — aki jelenleg Bécs rendőrigazgatója volt — általános részvételt keltett nemcsak pártkörökben, hanem az ausztriai zsidóság között is. Dr Schober ideológiailag közel állott ugyan a Heimwehr antiszemita párthoz, azonban hivatali működése alatt teljes objektivitással kezelte a zsidóság kívánságait és követeléseit és a legmesszebbmenő megértést tanúsított a zsidó érdekekkel szemben. Schober 58 éves korában hunyt el.

— **Tömegesen szegényedik el a zsidó polgárság Lengyelországban.** Jellemző zsimptomái vannak a lengyelországi zsidóság fokozatos elszegényedésének. A telekkönyvi bejegyzések napról napra változnak és mind több ingatlant kerül ki zsidó tulajdonosaik kezéből és vándorolnak át a keresztény lakosság birtokába. A napokban megjelent hivatalos statisztika igen szomorú példákat szolgáltat erre vonatkozólag. Április hónapban egyedül Varsóban 23 zsidó kereskedő házát vásárolták meg varsói keresztény kereskedők. Az elmúlt év szeptemberében azonban rekordot értek el a zsidó házeladások, minthogy 159 eladás történt ugyancsak kizárólag keresztények számára. Ebben az évben 67 zsidó háztulajdonos házát árverezték el, akik nem tudták pontosan tartozásaik kamatját fizetni.

— **A lipcei vásáron visszautasítják a zsidó alkalmaztatást keresőket.** Még a híres lipcei vásár sem maradt mentes a zsidóüldözéstől. A Centralverein legutóbbi jelentése szerint a lipcei vásár tartama alatt működő állásközvetítő hivatal ellen panasz merült fel, hogy zsidó jelentkezőket következetesen melőznek az elhelyezéseknél. Kitént, hogy a jelentkezőktől megkérdezték a vallásukat. A vásár vezetőségénél tett feljelentés hatástalan marad, a szász gazdasági minisztérium pedig azzal háritotta el az ügyet, hogy csak hatóságoknak van megtiltva, hogy a jelentkezők vallását kérdezzék. A Centralverein most a vásáron érdekelt zsidók által kíván nyomást gyakoroltatni az állásközvetítő hivatalra, — mely a munkát is felekezeti alapon osztogatta.

— **Halálozás.** Mélységes gyász érte székeludvarhely zsidóságát Stein Ábrahám főrabbi özvegye elhunytával. Az elhunyt 68 éves főrabbi nemeslelkűségéről, okosságáról és jótékonyágáról híres volt, aki igazi cédékesz hírében állott. Nagy hatása Heszpedet tartottak vejei Wider Ábrahám főrabbi és Weinberger Bernát a nemrég elhunyt negresti főrabbi fia. Majd Erdőszentgyörgyre vitték, ahol sógora a szentgyörgyi főrabbi és veje bucsuztatták megható szavakkal és megboldogult férje és annak szülei közelében temették. A környékbeli zsidóság nagy részvét mellett kísérte utolsó útjára.

— **Spanyolországban nem kellene a Hitlerék.** A Luz című madridi estílap a németországi hitlerizmussal foglalkozó cikkében különös élességgel kell ki az ellen, hogy a Spanyolországot meglátogató nácik ott is egyenruhát és horogkeresztes jelvényt viseljenek. Az antiszemita heroldok látogatása, írja a lap, csaknem elviselhetetlenné válik. Spanyolország szívesen látja a vendégeket, de a vendégszeretettel nem szabad visszaélni. Az antiszemita jelvényekkel való nyilvános kérkedés sérti a mi zsidóságunkat, az országunkban élő külföldi zsidókat, de sértő mindnyájunkra, egész Spanyolországra.

A gyilkos szenátor mandátuma. A szenátor, hogy Baibban a cuzista listán szenátorra választották Novitzki antiszemita listán. A mandátum igazolási vita során az elnök kiderült, hogy Novitzki szenátor ur lelkiállását négyzseres gyilkosság terheli. Beszarábiai zsidó kereskedőt ölt meg a szenátor és a parlament igazoló bizottsága mindig nem döntött a fölött, hogy elismerje vagy sem a mandátumát. Ennek talán oka van. Talán az, hogy a négy halott egyike zsidó volt, talán az, hogy ez nem számít gyilkosságnak. Novitzki ur amikor felvágta véres multját, úgy elpirult mint egy 16 éves leány, akit először csókol meg egy szenvedélyes ifju. Nem is csodálkozzunk ezen, hiszen a szenátor ur is csupa győzelem. Nem csírált ő egyebet, csak a hazuzta meg a forgopisztolyán. Csekélyeséggel most aztán csakugyan kíváncsiak vagyunk, hogy végül is mi lesz az antiszemita szenátor mandátumával. Remélni szeretnénk, hogy az igazoló bizottságban felülkerekedik a józan látás és nem szennyezik be Novitzki mandátumát a szenátus épületét.

— **Lépien közbe a Népszövetség a német zsidóság érdekében.** Antwerpenben a német zsidóság érdekeit képviselő Kierker Kierker a Népszövetség leveleiben a német zsidó kisebbséget, melynek egyenlőségét a hitlerizmus fenyegeti. Míg a német zsidó jogai nincsenek biztosítva, addig szociális jogokkal a Népszövetség a zsidó kisebbség érdekében elismerje Németország követelményeit az egyenjogúságra.

Tel-Avivban gyors egymásutánban a gyárak. Néhány héttel ezelőtt új gyárak kezdtek épülni Tel-Avivban. Felépült a „Barsek” áruháza, mely már meg is kezdte működni. A fémárugyár mezőgazdasági és ipari cikkek termel és már is jelentékeny piacot teremt magának Palesztinában. Ugyan csak rövid idővel ezelőtt két lengyel bevándorló, Tegelski és Rosin nagyobb gyertyagyárat létesítettek, amelyeket külföldről importált gépekkel rendeztek be. A zsidó távirati ügynökség jelezte, hogy Max Delfiner selyemgyára, mely négy évvel ezelőtt beszüntette a termelést, újból megkezdte a selyemgyártást.

Parókat minden formában szebben és legolcsóbban készít Heymann mozi udvarán levő fodrászat. Bul. Reg. Ferdinand. **Paróka fésülés Paróka fésülés**

10.000 lei minimál havi jövedelmezőse

lehetőségét nyújtom, szorgalmasan megbízható egyéneknek kikérdező gánfeleket látogatnak. Ajánlatokat „10.000 lei” jellegűre punk kiadóhivatala tovább

A vese, hólyag, epe gyomorbántalmak egyedüli biztonságos gyógyszere a

PAPTAMÁSI „Lithynia” GYÓGYVIZ

Kapható mindenütt.

Központi lerakat: O R A D E A, Str. N. Filipescu 23. Telefon: 176

Vásárlásainál hivatkozzon a „NÉPUNK”

HALALOZÁS. Egy derék kiváló zsidó kereskedő halt meg férfikora delén Nagyváradon. Winkler Simon üvegnyagykereskedő halt meg szívhibája következtében 49 éves korában, itt-nyán özvegyét és öt gyermekét. Winkler Simeont két évtizede élt Nagyváradon, ahol előkelő életet vitt a zsidó és kereskedelmi közéletben. Halála mély részvétet kellett a város közönségében. A kiterjedt előkelő család iránt általában részvét nyilvánult meg. Winkler Simont külön temették el, mert ott érte a halál, miközgyógyulást kerest.

Óvodai értesítés. Értesítjük a t. szülőket, hogy a Kert-uca 11. szám alatt (Str. Generala) levő orth. zsidó óvodában a beiratás megkezdődött. Szeptember 1-én a tanítás ismételt vette már. Kérjük a t. szülőket, hogy az előbb jelentkezzenek gyermekeikkel, míg a helyek szám be nem telik. Szegény gyermekeket díjmentesen is felvesszünk. Előjáróság.

A pankotai izraelita hitközség templomának 25-ik évfordulója alkalmából márvány emléket állított a hitközségi tagok nevével annak idején fáradozásokkal lehetővé tették a templom felépítését. A lélekemelő ünnepség aug. 28-án lett megtartva, amelyen felekezeti különbség nélkül számosan vettek részt. Beszéltek magukat a körzeti fiókhitközségek, köztük a pankotai róm. kath. egyház küldöttjei Kienitz plébánossal és a ref. egyház küldöttjei Kun Zoltán tiszteletessel az élén. Kiválóan pancotai önkéntes, valamint a butorgyári hitközség. Az ünnepség keretén belül a kántori csapatot Mátyás Pinkász kántor látta el, míg a záró ünnepi beszédet Sonnenschein Elías főbíró mondta, aki mélyen szántó lendülettel szólt a hitközség alapítói érdemeit és lelkeskedésükkel buzdította az ifjúságot az Istenben való hűség és valláshoz való visszatérésre.

Száz vasgárdista rohama galaci zsidó színház ellen

Bukarest. — Hétfő este, mintegy száz vasgárdista tüntetést rendezett Galacban. A galaci zsidó színházban néhány napja zsidó társulat szerepelt, amely vasárnap mutatta be „A Marasesti zsidó színház” című darabot, amelyben károk is szerepelnek. A vasgárdisták követelték a színházban a műsorról való levételét, amire a zsidó igazgatója nem volt hajlandó, mert a darabot a belügyminisztérium és az összes hitközség engedélyezték. A vasgárdisták, köztük 18 bukaresti, felvonultak a színház elé, utközben követelték az inzultálva. A színház előtt a rendőrség megakadályozta az utjukat és amikor erőszakkal be akartak hatolni, összeütközés támadt. A vasgárdisták közül többen meg is sebesültek, súlyosabb sebesülés azonban nem történt. A tüntetők négy vezetőjét az este letartóztatták, az éjjel további letartóztatások történtek. A rendet két század katonák állították helyre.

GROSZ DAVID

szalmakalapgyár
Satu-Mare, Str. Petru Rarez 35/37
Mindenféle kalapgyártáshoz szükséges fonatok és nyersanyagok raktára 58

Szülők figyelmébe !!

ISKOLA IDÉNYRE fiú és lányka
Sweter, pullover kötött ruhák
és harisnya szükségletüket a legolcsóbban a

LONDON kötődében

Kossuth-u. 1. szerezhetik be, ahol a legdivatosabb kötött blousok méret szerint is a legszebb kivitelben készülnek.

Hasznos tudni,

hogy **Schmidthauer**

természetes **Lezmandi**

keserűvize, az elrontot gyomrot 2-3 óra alatt rendbe hozza.

Utasítás minden palackhoz mellékelve Kapható mindenütt!

Hatvanmiliárd lei életbiztosítási állománnyal rendelkezik a bécsi „Phönix” életbiztosító társaság

A Phönix 1931. évi mérlege

A Phönix Életbiztosító Társaság július 26-án tartotta 49. rendes közgyűlését, amelyen az igazgatóság beszámolt az 1931. év üzleti eredményéről. A gazdasági válság, amely majdnem egyformán érezte hatását annak a 19 államnak mindegyikében, amelyre a társaság üzleti tevékenysége kiterjed, az életbiztosítási intézmény fejlődését is hátrányosan befolyásolja.

Másfelől azonban éppen az általános válság bizonyos tekintetben, legalább is lélektanilag, előmozdítja az életbiztosítási eszme terjedését, mert éppen az általános bizonytalanság korában fokozottabb mértékben van szüksége mindenkinek arra a védelemre, amelyet maga és családja számára a biztosítás nyújt. Ennek a belátásnak tulajdonítja a jelentés azt, hogy az üzletfelek túlnyomó része minden nehézség ellenére is fenntartja biztosítását és, hogy ennek folytán az életbiztosító intézetek, amelyek egyébként is minden erejükkel azon vannak, hogy a megváltozott viszonyokhoz alkalmazkodjanak és folytonos újításokkal igyekezzenek kielégíteni közügyüket, még a válság mostani súlyos éveiben is nemcsak, hogy fenn tudják tartani, de fejleszteni is tudják állományukat és növelni ügyfeleik számát.

A Phönix ez elmúlt évben 187 millió 26.259 schillingre szóló tőkebiztosítással és 215.463 schilling évi járadék biztosítással növelte állományát, amely jelenleg 2.754.843 ezer 121schilling összegű tőkebiztosításra és 2.915.638 schilling évi járadékra rug. Az érvényben levő biztosítási kötvények száma 795.707. Az 1931. díjbevétel 27.040.326,84 schillinggel 157 millió 216.555,53 schilling összegre emelkedett. A társaság tőkebefektetéseinak tiszta hozama 24.424.814,21 schillinget tett ki. A társaságnak 85 ingatlana van, amelyek összesen 74 millió 633.362,45 schilling összeggel szerepelnek a mérlegben. Az értékpapír állomány 214.101.623 schilling összegre rug, amelyből 202.752.585,94 schilling fixkamatozású papírokra esik, a többi jegybankok és egyéb vállalatok részvényeire és más biztosító intézetekben vállalt érdekeltségekre. A társaság által nyújtott jelzálogkölcsönök összege 22.909.146,68 schillinget, míg a saját kötvényekre nyújtott kölcsönöké 42.024.253,81 schillinget tesz ki. A Phönix valamennyi garanciális alapjának (díjtartalékok, díjvételek, árfolyam ingadozások és tőketartalékok, nyereséményrészedések, és függő károk tartaléka, stb.) összege 471.930.857 schilling. A halálesetek lejáratok stb. címén kifizetett biztosítási tőkék és járadékok összege 43.251.123,27 schilling volt, a biztosítottak elhalálása folytán 8112 kötvény összegét folyósította a társaság az elmúlt évben. A jelentés rámutat arra, hogy a halálesetek eddigi okai között, az eddigiekénél is nagyobb számmal szerepelnek az öngyilkosságok.

A két és háromnegyed milliárd schillinget kitevő biztosítási állományokra és saját tőkék jelentős megnövekedésére való tekintettel a társaság az egyes kockázatokban való részvételét kismértékben feleltette, ezzel párhuzamosan azonban tovább építette viszontbiztosítási hálózatát, úgy, hogy a viszontbiztosítások most kb. egyenlő arányban főleg a következő intézetek között oszlanak meg: Münchener Rückversicherungs-Gesellschaft, Prudential Assurance Society Ltd. London, Compagnie d'Assurances Generales Paris.

A közgyűlés elhatározta, hogy az Universale Általános Biztosító Társaság egész állományát fúzió útján átveszi, ugyiszintén a Fortuna Biztosító Rt. ausztriai állományát is, amely már hosszabb idő óta üzemenközöségben volt a Universaléval.

A Biztosítottaknak kifizetett nyereséményrészedések levonása után a társaság az üz-

letévet 774.931,17 schilling tiszta nyereséggel zárta.

Serviciul Economic. No. 19.723—1932.
PUBLICATIUNE

Se aduce la conostinta generala, ca barajcile No. 4, 5, 8, 11 si 27 din Piata Mihai Viteazul se dau in chirie momentan.

Ofertele se primesc la Serviciul Economic al Primariei Etaj I. camera No. 29.

Oradea, la 24 August 1932.

Primaria Municipiului Oradea.

Utazók !! Vidékiek !!

Ugy étkezhet, mint otthon a

Berkovitsné

orth. kóser vendéglőben
Oradea Zöldfa ucca 19.

Utazóknak 10,0° kedvezmény

ISKOLAI RUHA, intézeti fehérnemű anyagot, paplant jó minőségben olcsón csak a MARADÉK ÁRUHAZBAN vehet. Rimanóczy-ucca 1.

Zsidó iparosok, kereskedők figyelmébe

Házilag előállíthat különböző fontos kereskedelmi cikket, mint:

Kékitő	Parkettpaszta
Sósorszesz	Rasol
Cipőcrém	Tinta
Sütőpor	Fém tisztító
Padlólack	Vaniliáscukor
Politurlack	Ruhafesték

és még sokféle más anyagokat melyeket az összes szükséges szakszerű ingyenes utasítással szállítjuk.

Ullmann József és fia

Vegyí és Festékáru Import Telefon 677

Elsőrangú uri és női ruhafazonok, vegytisztítás minden elfogadható árban

Biró szabóságában

Szilágyi Dezső-u. 12 készülnek

Egy férfi vagy női ruha szakszerű vasalása **25 Lei**

E Z Ü S menorák Harang gyertyatartók, védjegy serlegek, evőeszközök, templomi kegyszerek, bármily művészi kivitelben legolcsóbb árban. Gyártása és eladása:

„TACAMUL”

ezüstáru gyárbán
CLUJ, Str. Gen. Neculcea (Kornis-u. 6)

FÉRFISZÖVET különlegességek

bámulatos olcsó leszállított árakban

Havas & Grünfeld

Engross Endetail posztóáruházában
Str. Avram Iancu (Kossuth utca 8)

Cégünk szoliditására kérjük meggyőződni

RÖVID HIREK

VARSO. A főként zsidók által lakott kelet-galiciai városban, Snyatinban az elmúlt héten nagy tüzvész pusztított. 17 ház porig égett és 32 zsidó család fedél nélkül maradt. A kár meghaladja a 140.000 Zloty-t.

TUNISZ. Az antiszemita kilengések újra megismélték. 500 főnyi tömeg megáradott egy zsidó nyomdát és úgy a gépeket, mint a berendezést teljesen összetörték. Másnap újra súlyos kimenetelű tüntetések voltak. 100 zsidó járót bántalmaztak egy napon.

GENF. A kongresszus előkészítő bizottság elhatározta, hogy 1934 nyarán hívja össze a zsidó világgongresszust.

ANTWERPEN. Belgiumban széleskörű antiszemita bojkott propagandát vezettek be. A szervezőt röpcédulákon hívja fel a lakosságot, hogy ne vásároljanak zsidó kereskedőtől. A bojkott propaganda különösen a zsidó gyémánt-kereskedelmet és ipart érinti súlyosan, minthogy ebben a szakmában amúgy is válság van és többnyire csak zsidók foglalkoznak vele.

PARIS. Lilleben egy fiatal német ifjú, aki Hitler uniformisban jelent meg az utcán lefartóztatták.

CSERNOVITZ. Emlékezetes még, hogy ez év elején Jenedzben a csendőrök borzalmas módon megkínózták Samson Braunstein zsidó munkást. Az ügyben október 18-ra ítélték ki a tárgyalást, amelyen a magánvádat dr. Mayer Ebner és Michael Landau képviselők, valamint Siegfried Rosenzweig ügyvéd fogják ellátni.

BERLIN. Ostrodeban (Keletporoszország) a Lonky-cég boltja elé bombát helyeztek mely azonban szerencsére nem robbant. Strehlenben (Szilézia) a Schnell és Levy cégnek kirakatait bezúrták. Danzigban a lengyel helytartó erélyes levelet intézett a danzigi tanácshoz a zsidók ellen intézett támadások miatt és védelmet kért a zsidók számára.

DANZIG. Röviddel ezelőtt a nemzeti szocialisták nagy antiszemita tüntetést rendeztek, amelyen többek között fénylő transzperenseket hordoztak a következő felirással: „Halál a zsidókra”. A hitközség és a zsidó szervezetek feljelentést tettek a kormánynál a gyilkos uszítók ellen. A nemzeti szocialisták ellen hivatalból megindították az eljárást. — A napokban folyt le a cionista munkáspárt, a Poalé Cion, valamint a Hitachduth közös konferenciája, melyen a két párt fuzióra lépett.

BUKAREST. A zsidóság képviselőjében dr. I. Niemerover főrabbi szenátort választották be a vallás és nevelésügyi szenátusi bizottságba.

VILNA. Egy templomi processzió alkalmával a nemzeti szocialisták teljesen földig rombolták egy zsidó család házát. A hatóság erélyes nyomozást indított.

BEUTHEN. Ismeretes, hogy 5 nemzeti szocialistát statáriájisan halálra ítélték, akik egy lengyel munkást kegyetlen módon meggyilkoltak. A nemzeti szocialisták sorozatos tüntetéseket rendeztek társaik kiszabadítása érdekében, de felhasználták ezt az alkalmat is arra, hogy antiszemita kilengéseket is inszcennáljanak. Több nagy zsidó áruház hatalmas kirakatait összezúrták, mire a város zsidó kereskedői társadalma kollektíve zárva tartották üzleteiket. A tüntetések állandóan folyamatban vannak.

Padlólakkok, poloskairtók, háztartási cikkek

mosó- és pipere-árak, kefe- és vegyárak legolcsóbb beszerzési forrása!

Pontos figyelmes kiszolgálás! — Szombat és ünneppalok zárva

Fülöp Ede

ORADEA, zöldfa-ucca 14.

A Nagváradon fennálló nyilvánossági jogu zsidó liceumba,

gimnáziumba és társulati kereskedelmi iskolába járó vidéki növendékek a legmegfelelőbb elhelyezést nyerhetik a negyedik éve fennálló

Nagyvárad Zsidó Fiuinternátusban

Szigorúan kóser ellátás, tanulmányi felügyelet. Olcsó díjak. Prospektust kívánatra küld az igazgatóság. **Oradea, Str. Delavrancea 17.**

Mozi

SZINHÁZ MOZGÓ HETI MŰSORA:

Péntektől: *A borneoi maharadzsa.* A legszenzációsabb exotikus német hangosfilm.

HEYMAN SZINKÖR MŰSORA.

Péntek, szombat, vasárnap, hétfő: *Jobb idők jönnek!*... (*Expressházasság*). A bukaresti Capitol, Trianon és a budapesti Corvin, Ufa és Uránia mozgószínházak szezonnyitó nagy műsora. Főszereplők: Dolly Haas, Jessie Vihrog, Verebes Ernő, Heinz Rühmann. Az Ufa filmgyár új slágeré zenével, énekkel és táncokkal.

Művészi perzsaszőnyegek, szövött gobelinek, külföldi fonalak

Schulhof Emilné

„Orient” Szövőművészeti iskola

Oradea, Strada Episcopul Ciorogariu No. 17. Vidéki rendelések utánvétellel gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

A legszebb zománcfényű gallérokat tisztítja

KLEIN gőzmosóda

Str. Vlahuța 4. (Szent János-ucca)

ÉKSZER készítését, alakítást, javítást és drágaköveket a legújabb szakszerűen olcsón

csak is

FRIEDMANN H ékszerésznél Széchenyitér 1

Vidékieknek is legpontosabb kiszolgálás

TAKARÍTÁSRA

festék-, lack- és kefeárut valamint a világhírű „Express” poloskairtót és „Express” Magasfényt, mely butorát ujjá varázsolja; legolcsóbban csak **STERN S. ENDRE**

kefegyáros és festéknagykereskedőnél szerezheti be

ORADEA

Strada Nicolae Iorga (Zöldfa-ucca) 10
Telefon 578 Telefon 378

Iskola aktatáskát, bőröndöt és ridiküloket legolcsóbban csak

Hartmann

lerakatában vehet.

Oradea, Strada Reg. Ferd. 1.

Ezüst

menorák, gyertyatartók és karosgyertyatartók, serlegek, templomi kegyesrek bármily művészi kivitelben legolcsóbb árban. **Aranyozás és ezüstözés!**

Pospischill

Oradea, Szent László-tér 12.

A Népiünkben feladott hirdetés biztos eredménnyel jár.

ZSIDÓ HUMOR és történetek nagyjainkról

AZ ÜNNEPI NYUGALOM VÉGE.

Egyik erdélyi kis városban történt. Egy hitsorsosunk kedden este lóhalálban siet hazafelé. Rohantában megállítja barátja és megkérdezi: „miért siet?”

Meagyek havdolot csinálni.

Kedden este, hétköznap — mi jut eszébe?

Holnap jön a feleségem haza a nyaralásból...

Na és...

Vége a jomtevi nyugalomnak, megyek havdolot csinálni...

CSAK HIDEGVÉR...

Reb Berisel csendeszen üldögél szatócsüzletében, amikor betéved hozzá egy vevő és retket kér.

— Retket nincs — mondja a kereskedő.

A vevő elmegy, de a boltos utána iramodik és szerencsésen sikerül még utólrni a vevőjelöltet.

— Mit akatál te venni barátom, kérde liheve a kereskedő, retket vagy hagymát?

— Retket — mondja a vevő.

— Az igazán nincs.

— Hát hagyma van-e?

— Az sincs — feleli nyugalommal a kereskedő.

A MILLIÓ HOLD.

Egy fanatikus hívő meséli a másíknak, hogy milyen csodákra képes az ő rabbija. Egyszer pénteken — meséli — egy fajuba érkezett és árendásnál akar maradni szombatra. A szállásadója nagy bosszuságára azonban nem lehet kapni sehohsem halat. Mit tesz erre a mi rabbinink, kimegy a kúthoz, megcsapkodja, annak vágját a kabátja szélével és erre milliószám bukannak fel a különböző halak és volt milliót válogatni.

— Nem mondom — véli a másik — ez csoda, de ahhoz, amit az én rabbinim csinált, sem mitásba sem jöhet. Egyszer amikor a rabbi ujjhold imáját akarta elmondani, nem volt fellelhető sehogysem. Mit csinált ekkor a szatócsvevő, megemeli a kabátja szélét és millió szám bukannak elő a szebbnél szebb holdak. Volt köztük nagy és kicsi, egész és fél és a rabbi a szatócsféleiben válogathatott, hogy melyiket akarja.

— Hogyan lehetséges ez — hűledezik az egy-öt, só — hiszen a Teremtő csak egy holdat teremtett, ismét, hogyan varázsolhatott elő tehát a te rabbid milliószámra holdakat?

— Tudod mit, mondja a másik, csináljunk egyezséget. Ha te elengeded a te rabbid holdakat, akkor én meg elengedem az enyémnek a holdakat.

A LEGTÖBB, AMIT EGY ÉLŐ EMBER ELTÉRHET.

Egy nappal Chanuka után Reb Majse tanítványaival együtt a cádikokról beszélget és az alkalmuk elért „medrégekről” (vallási lépcsőfok.)

A talmu tudásainknál nagyobbak csak a példétünk voltak, de a legnagyobb Mózes volt. szemtől-szembe állott az Örökkévalóval, ez a kofa tehát a legmagasabb, amit élő ember elérhet — mondja tanítványainak a mester.

Slojme, az egyik tanítvány, aki alaposan használta a Chanuka esztéket és szorgalmasan kártyázott, elszendergett és lejógó feje elárulta, hogy inkább álmaival van elfoglalva, mint Reb Majse előadásával.

Amint a mester ezt észreveszi, hogy bebizonyosodjék a tényállásról, odaszól Slojminak:

— Mond csak, mi a legnagyobb, amit élő ember elérhet? Slojmi felretten álmából és nagy büszkén, mint aki mindent pontosan megért, kivágja: Négy ász!

Schülerheim Eisenberg

Zentrale Lage, modern eingerichtete, streng rituell. Vorbereitung und Nachhilfe für alle Schultypen, individuelle Behandlung, zeitgemässe Preise. Leitung: Staatlich geprüfter Lehrer

J. Eisenberg Wien II. Gr. Pfarrg.

Tipografia CICERO könyvnyomda, Oradea Str. Principele Mihai (Gerliczy-u.) 2.